

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Філологічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра філософії та культурології

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Соціальне забезпечення

(назва програми)

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

(вказати: код, назва)

Галузь знань 23 Соціальна робота

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

філологічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: **Яремчук Сергій Степанович**, доктор соціологічних наук, професор

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

<http://philology.chnu.edu.ua/?personnal=%d1%8f%d1%80%d0%b5%d0%bc%d1%87%d1%83%d0%ba-%d1%81%d0%b5%d1%80%d0%b3%d1%96%d0%b9-%d1%81%d1%82%d0%b5%d0%bf%d0%b0%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%87-2#more-4384>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел. **+38(050)183-38-12**

E-mail: s.iaremchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5214>

Консультації за графіком або попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення в Україні потребують вирішення широкого кола питань, пов'язаних з розбудовою демократичної держави з ринковою економікою, розвиненою системою соціальних стандартів і гарантій для кожного її громадянина незалежно від місця проживання. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки є важливою складовою реалізації державної соціальної політики. Передусім це стосується політики щодо малозабезпечених та непрацездатних і забезпечує соціальну стабільність у суспільстві. Складовими соціального забезпечення є пенсійне забезпечення, забезпечення грошовою допомогою, соціальне обслуговування. Пільги і компенсації є головними для трьох компонентів. Соціальне забезпечення тісно взаємодіє та переплітається із самозабезпеченням громадян на випадок настання складних життєвих обставин. До соціального забезпечення належать усі матеріальні блага, які людина отримує безоплатно чи на пільгових умовах від суспільства у разі втрати джерел до існування або несення додаткових витрат.

2. Мета навчальної дисципліни. Метою навчальної дисципліни «Система соціального захисту в Україні» є вивчення основних понять та положень системи соціального захисту України, законодавства про соціальний захист громадян в Україні, системи органів соціального забезпечення, принципів, напрямів, форм та методів їх діяльності. Основними **завданнями** дисципліни є:

- сприяти засвоєнню знань про предмет, методи правового регулювання, принципи системи соціального захисту України; про поняття, види та форми соціального забезпечення, їх характеристики, завдання та напрями реформування; про правовий статус, категорії працездатних громадян, умови та порядок їх соціального забезпечення; зміст, умови, порядок надання окремих видів соціального забезпечення непрацездатним громадянам, їх категорії;

- сприяти формуванню вмінь і навичок застосування набутих знань на практиці; підвищити методологічну культуру, сприяти інтенсифікації творчих зусиль студентства, розвитку їх пізнавальної діяльності, актуалізації знань;

- формувати у студента науковий світогляд, креативність (спроможність творчо реалізувати своє фахове та культурницьке покликання), правосвідомість, моральні та інші якості фахівця.

3. Пререквізити. «Вступ до спеціальності «Соціальне забезпечення», «Соціальна робота», «Соціальна політика».

4. Результати навчання

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких компетентностей і програмних результатів відповідного стандарту вищої освіти: ЗК 2, 5, 16; ФК 2, 3, 4, 12; ПРН 9, 12, 13, 14, 19.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ФК 2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення;

ФК 3. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різним групам населення, що опинилися у складних життєвих обставинах;

ФК 4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення;

ФК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні;

ПРН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців;

ПРН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності;

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення;

ПРН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення;

ПРН 19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців;

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість кредитів / годин – 5 / 150					
	<i>денна форма – 150 год.</i>					
	усього	у тому числі				
		лекц.	практ./семін.	лаб	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Соціальне забезпечення - пріоритетний напрям соціальної політики держави. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення	19	2	4			13
Тема 2. Соціальні ризики як підстава виникнення у особи права на соціальне забезпечення. Правовідносини з соціального забезпечення	19	2	4			13
Тема 3. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення	19	2	4			13
Тема 4. Пенсійне забезпечення в Україні	19	2	4			13

Тема 5. Система страхових і державних допомог за законодавством України	19	2	4			13
Тема 6. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення. Соціальний захист окремих категорій непрацездатних громадян	19	2	4			13
Тема 7. Соціальне обслуговування	19	2	4			13
Тема 8. Напрями розвитку системи соціального захисту в Україні	17	1	2			14
Усього годин	150	15	30			105
Підсумкова форма контролю	екзамен					

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Підготуйте таблицю: «Функції соціального захисту».
2.	Підготуйте схему: «Суб'єкти соціального захисту».
3.	Підготуйте схему: «Інструменти соціального захисту».
4.	Підготуйте таблицю: «Система соціальних служб в Україні».
5.	Визначить основні риси моделей держави загального добробуту.
6.	Розкрийте, як співвідносяться соціальна політика, соціальний захист і соціальна безпека.
7.	Використовуючи Конституцію України, поясніть, як в цьому документі трактується право на соціальний захист громадян України?
8.	Використовуючи історичні джерела охарактеризуйте роль сім'ї, приватних благодійників, громади, релігійних установ у вирішенні соціальних проблем.
9.	Поняття й сутність соціального захисту.
10.	Основні категорії соціального захисту.
11.	Мета і основні напрями соціального захисту.
12.	Соціальний захист як фактор економічного розвитку.
13.	Функції соціального захисту.

14.	Основні причини кризових явищ у соціальній сфері та здійсненні соціальної політики в Україні на сучасному етапі.
15.	Особливості здійснення соціального захисту в Україні.
16.	Основні принципи соціального захисту.
17.	Як Ви розумієте внутрішню свідому мотиваційну діяльність особистості, спрямовану на саморегуляцію свого соціального потенціалу?
18.	Поняття та основні параметри соціальної держави.
19.	Основні сучасні проблеми соціального захисту в розвинених країнах світу.
20.	Поясніть, чому соціальний захист набирає глобального характеру.
21.	Які класифікації моделей соціальної держави вам відомі?
22.	Поняття соціального захисту і соціальної безпеки. Гарантії соціального захисту в Конституції України.
23.	Характеристика активної та пасивної спрямованості соціального захисту в сучасному українському суспільстві.
24.	Нормативно-правові аспекти соціальної політики та соціальної роботи, соціального захисту.
25.	Законодавство України, дотичне до надання соціальних послуг.
26.	Причини формування сучасної системи соціального захисту.
27.	Принципи, на яких ґрунтується сучасна система соціального захисту.
28.	Соціальні нормативи як відправна точка соціальної політики.
29.	Охарактеризуйте концептуальні поняття і терміни соціальних стандартів і нормативів в Україні.
30.	Проблема бідності на сучасному етапі суспільного розвитку.
31.	Кошти і тарифи в соціальному страхуванні.
32.	Види соціального страхування.
33.	Криза пенсійного забезпечення в Україні.
34.	Загальна характеристика соціального страхування.
35.	Специфічні особливості пенсійного страхування.
36.	Медичне страхування.
37.	Охарактеризуйте різні типи пенсійних систем.
38.	Основні джерел формування бюджету соціального страхування.
39.	Основні підходи до визначення ефективності соціальної політики. Поняття соціальних індексів.

40.	Відео 1. Соціальний захист в умовах децентралізації URL: https://www.youtube.com/watch?v=JcrSVF85otc Відео 2. Соціальний захист киян - пріоритет бюджету Києва. URL: https://www.youtube.com/watch?v=9KJrT-5Sy4M Відео 3. Соціальний захист осіб старше 80 років посилено. URL: https://www.youtube.com/watch?v=O9iybYqT91E Відео 4. Грантові можливості для соціального підприємництва. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Mm82Pk1MSnQ Відео 5. Державна соціальна допомога на догляд одиноких осіб, які досягли 80-річного віку. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Gv4O3kWD75I Відео 6. Соціальний захист населення. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0Od-vNDuk3M Відео 7. Соціальний захист" (Випуск 01.10.2020) URL: https://www.youtube.com/watch?v=2jCmYrTLxFo Відео 8. Посилення соціального захисту населення України. URL: https://www.youtube.com/watch?v=jpeQAUCjHhU Відео 9. Слет социальных предпринимателей. URL: https://www.youtube.com/watch?v=VwgZpfhYNQc Відео 10. Соціальний захист (випуск 19.03.2020). URL: https://www.youtube.com/watch?v=MJlElKUVjbg Відео 11. COVID-19: Про посилення соціального захисту населення України. URL: https://www.youtube.com/watch?v=a0Uyq0FciHo Відео 12. Комітет з питань соціальної політики щодо соціального захисту ветеранів. URL: https://www.youtube.com/watch?v=WtSDSAGfLoU Відео 13. Пенсійне та соціальне забезпечення жителів Херсонщини під час карантину. URL: https://www.youtube.com/watch?v=AtyeCVvmgTA Відео 14. Соціальне забезпечення чорнобильців. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ZEs9sO_1kRw Відео 15. Соціальний захист (випуск 25.06.2020). URL: https://www.youtube.com/watch?v=MaSU0LNVios
-----	---

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Освітні технології, що застосовуються під час викладання курсу: віртуальні класи і відеоконференції: використання платформи Google Meet для онлайн-зустрічей для проведення лекцій та обговорення тем практичних занять в режимі реального часу; електронна навчальна платформа Moodle, яка дозволяє створювати онлайн-курси зі структурованим матеріалом, завданнями, тестами та можливістю взаємодії між студентами та викладачем.

Методи навчання:

МН 2 - практичні методи (практичні роботи);

МН 3 - наочні методи (демонстрація, ілюстрація);

МН 4 - пояснювально-ілюстративні методи;

МН 5 - проблемно-пошукові методи;

МН 6 - кейс-метод;

МН 7 - інтерактивні методи;

МН 8 - ситуаційні завдання;

МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;

МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін. Формою підсумкового контролю є екзамен. Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання визначеним у робочій програмі навчальної дисципліни. Сумарна підсумкова оцінка (максимально 100 балів) складається з оцінювання форм поточного контролю (максимально 60 балів) і підсумкового контролю у формі екзамену (максимально 40 балів).

Форми та методи оцінювання

усне і письмове опитування;
виконання письмових робіт (есе, реферат);
стандартизовані тести;
проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
інші види індивідуальних та групових завдань.
підсумкове оцінювання: екзамен

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	8	8	8	8	8	4	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

8. Рекомендована література – основна (українських й зарубіжних видань)

1. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян: навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.
2. Ганслі Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення ринкової економіки: пер. з англ. К.: Основи, 2016.
3. Дубич К.В. Вступ до соціальної допомоги: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2015. 224 с.
4. Кравченко М.В. Система соціального захисту населення як об'єкт державної політики: методологія та практика: моногр. К.: Інформ.-аналіт. агентство, 2012. 451 с.
5. Мальований М.І. Фінансові аспекти функціонування системи соціального захисту населення в Україні: монографія. Умань: Видавець "Сочінський М. М.", 2016. 496 с.
6. Назарова Г. В., Гончарова С. Ю., Сотникова Ю. В., Аграмакова Н. В. Соціальна економіка: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 275 с.
7. Рудкевич І. В. Регулювання системи соціального захисту населення України: теорія, методологія та державна політика: монографія. Донецьк: Ємельянова Т.В., 2011. 463 с.
8. Руженський М. М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України: монографія. К.: ІПК ДСЗУ, 2013. 317 с.
9. Руженський М.М. Система соціального захисту населення у транзитивному суспільстві: монографія. К.: ІПК ДСЗУ, 2006. 384 с.
10. Синчук С.М., Бурак В.Я. Соціальний захист: Навч. посіб. / За ред. С.М. Синчук. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2006. 318с.
11. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. К.: Центр громадської експертизи, 2009. 104 с.
12. Соціальний захист населення України: монографія / за ред. В.М.Вакуленка, М.К.Орлатого. К.: НАДУ, 2009. 184 с.
13. Соціальний захист населення України: Навч. посіб. / авт.кол.: І.Ф.Гнибіденко, М.В.Кравченко, О.М. Коваль, О.Ф. Новікова та ін.; за ред. В.М. Вакуленка, М.К.Орлатого. К.: Вид-во НАДУ, Вид-во «Фенікс», 2010. 212 с.
14. Туленков М. В., Чепак В. В., **Яремчук С. С.** Менеджмент соціальної організації (у питаннях і відповідях): навч. посіб. / за заг. ред. М.В. Туленкова. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича, 2023. 536 с. ISBN 978-966-423-785-4. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/6923>
15. **Утвенко В. В. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 248 с.**
16. Халецька А. А. Соціальний захист населення в Україні: теорія та практика державного управління: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2010. 430 с.

9. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>
3. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
4. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Міністерство соціальної політики. URL: <http://www.msp.gov.ua>
6. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>

7. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Сайт Президента України. URL: <http://president.gov.ua>
8. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/> (дата звернення: 02.09.2020).
9. Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL: <http://pravoznavec.com.ua>
10. Радник. Український юридичний портал. URL: <http://radnuk.info>
11. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://kmu.gov.ua>